

dr hab. Robert Stefański
Akademia Muzyczna w Łodzi
ul. Gdańska 32
Dziedzina: sztuki
Dyscyplina: sztuki muzyczne

Zgierz, 5.09.2026 r.

Recenzja rozprawy doktorskiej

Pana mgr. Oleha Malovichko

zatytułowanej „**Spektrum możliwości wykonawczych klarnetu w wybranych utworach kompozytorów ukraińskich XXI wieku**”

Zlecniodawca recenzji: **Rada do Spraw Dyscypliny - Sztuki Muzyczne Akademii Muzycznej w Krakowie im. Krzysztofa Pendereckiego.**

Zlecenie podjęte na podstawie art. 190 pkt 2 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce z dnia 20 lipca 2018 r. (Dz. U. z 2024 r. poz. 1571, z późn. zm.)

Rada do Spraw Dyscypliny - Sztuki Muzyczne Akademii Muzycznej w Krakowie im. Krzysztofa Pendereckiego podjęła Uchwałę nr 42/2026 na posiedzeniu w dniu 22 czerwca 2026 roku wyznaczając recenzenta przewodu doktorskiego mgr. Oleha Malovichko, w osobie Roberta Stefańskiego. Do nadesłanego mi przez Przewodniczącego Rady Dyscypliny Sztuki Muzyczne Akademii Muzycznej w Krakowie im. Krzysztofa Pendereckiego, dr hab. Monika Gardoń - Preinl, prof. AMKP pisma sygnowanego datą 30 czerwca 2026 roku, będącego wnioskiem o sporządzenie recenzji w przewodzie doktorskim Pana mgr. Oleha Malovichko na temat: „**Spektrum możliwości wykonawczych klarnetu w wybranych utworach kompozytorów ukraińskich XXI wieku**” została dołączona następująca dokumentacja:

1. Dokumentacja w wersji elektronicznej, dzieło artystyczne i opis rozprawy doktorskiej w wersji papierowej mgr. Oleha Malovichko,
2. Umowa o dzieło wraz z rachunkiem i oświadczeniem podatkowym,
3. Kopia uchwały w sprawie wyznaczenia recenzenta w ww. postępowaniu.

Podstawowe dane o Kandydacie:

Oleh Malovichko urodził się [REDACTED] w Tarnopolu na Ukrainie. Edukację muzyczną rozpoczął od nauki gry na fortepianie, a następnie kształcił się w zakresie gry na klarnecie. W 2015 roku rozpoczął studia w Akademii Muzycznej im. Krzysztofa Pendereckiego w Krakowie w klasie prof. dr hab. Andrzeja Godka i dr hab. Barbary Borowicz, które ukończył w 2020 roku z wyróżnieniem. Obecnie jest doktorantem Szkoły Doktorskiej tej uczelni w klasie prof. dr hab. Piotra Lato.

Prowadzi aktywną działalność artystyczną jako solista, kameralista i muzyk orkiestrowy. Jest laureatem licznych konkursów krajowych i międzynarodowych, m.in. Grand Prix Concorso Internazionale di Musica Città di Stresa we Włoszech oraz konkursu „Masters Final” w Belgradzie, a także I nagród w konkursach „Premio Antonio Salieri” w Legnago i „Svirel” w Stanjelu. Otrzymał również Kammermusikpreis Viktor Kalabis podczas Międzynarodowego Festiwalu ISA w Wiedniu. Zdobywał nagrody w konkursach w wielu krajach Europy. Koncertował w Polsce i za granicą, współpracując z renomowanymi orkiestrami i zespołami, m.in. Sinfonietką Cracovią, Orkiestrą Akademii Beethovenowskiej, Filharmonią Krakowską i Operą Krakowską. Występował w prestiżowych salach koncertowych Europy, a także uczestniczył w licznych międzynarodowych festiwalach i kursach mistrzowskich prowadzonych przez wybitnych klawecistów. Za działalność artystyczną otrzymywał stypendia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz Rektora Akademii Muzycznej w Krakowie. Równolegle prowadzi działalność pedagogiczną. Obecnie łączy działalność koncertową, dydaktyczną i naukową w ramach Szkoły Doktorskiej Akademii Muzycznej im. Krzysztofa Pendereckiego w Krakowie.

Ocena pracy doktorskiej

Część opisowa

Przedłożona rozprawa doktorska mgr. Oleha Malovichko dotyczy współczesnych możliwości wykonawczych klawetu na przykładzie wybranych utworów kompozytorów ukraińskich XXI wieku. Autor podjął się ambitnego i wartościowego zadania ukazania roli rozszerzonych technik wykonawczych we współczesnej literaturze klawetowej oraz ich znaczenia dla kształtowania brzmienia, ekspresji i interpretacji dzieła muzycznego.

Praca liczy 68 stron i zawiera wstęp, trzy główne rozdziały, podsumowanie, bibliografię i aneks z materiałami nutowymi.

Struktura pracy obejmuje:

- wstęp z uzasadnieniem wyboru tematu, określeniem celu pracy oraz przedstawieniem jej zakresu i metodologii,
- rozdział pierwszy, poświęcony charakterystyce współczesnych technik wykonawczych na przykładzie literatury klawetowej XX wieku, z uwzględnieniem perspektywy zachodnioeuropejskiej, polskiej i wschodnioeuropejskiej,
- rozdział drugi, przedstawiający sylwetki i twórczość trzech kompozytorów ukraińskich: Ivana Olenchika, Volodymyra Runchaka i Dmytra Kyryliwa,
- rozdział trzeci, stanowiący zasadniczą część analityczną pracy, obejmujący analizę i interpretację wybranych utworów z perspektywy współczesnych technik wykonawczych,
- podsumowanie, zawierające wnioski dotyczące znaczenia technik rozszerzonych oraz roli wykonawcy we współczesnej muzyce klawetowej,
- bibliografię i aneks.

Układ pracy jest logiczny i przejrzysty. Autor konsekwentnie prowadzi narrację od przedstawienia historycznego rozwoju współczesnych technik wykonawczych, poprzez charakterystykę twórczości wybranych kompozytorów, aż do szczegółowych analiz utworów stanowiących podstawę dzieła artystycznego. Istotną zaletą jest połączenie perspektywy

analitycznej z doświadczeniem praktyka – klarncisty, który omawiane problemy konfrontuje z własną praktyką wykonawczą.

W pierwszym rozdziale Doktorant przedstawia rozwój rozszerzonych technik wykonawczych, wskazując na ich stopniowe włączanie do języka muzycznego XX i XXI wieku. Omawia między innymi multifony, mikrotonowość, glissanda, frullato, alternatywne palcowania, nietypowe sposoby artykulacji, grę na ustniku, oddech permanentny oraz różnego rodzaju efekty sonorystyczne i performatywne. Cenne jest ukazanie tych zjawisk w szerszym kontekście historycznym oraz wskazanie ich obecności w twórczości kompozytorów zachodnioeuropejskich, polskich i wschodnioeuropejskich.

Drugi rozdział poświęcony został trzem kompozytorom ukraińskim – Ivanowi Olenchikowi, Volodymyrowi Runchakowi i Dmytrowi Kyrylivowi. Autor przedstawia ich sylwetki, zainteresowania twórcze oraz charakterystyczne cechy języka muzycznego. Szczególnie interesujące jest wskazanie różnorodnych sposobów traktowania klarnetu – od rozwijania jego tradycyjnych możliwości wirtuozowskich, poprzez eksperymenty sonorystyczne, aż po wykorzystanie elementów performatywnych, improwizacyjnych i intermedialnych.

Najważniejszą część rozprawy stanowi rozdział trzeci, w którym Doktorant dokonuje analizy wybranych kompozycji. W twórczości Ivana Olenchika analizuje trzy kaprysy z cyklu *20 Caprices for solo clarinet*: nr 4 „Quarrell”, nr 5 „Pictures of Gucul Life” oraz nr 18 „Spanish Sketches”. Zwraca uwagę zarówno na ich konstrukcję formalną i stylistyczną, jak i na szczegółowe problemy wykonawcze, obejmujące m.in. mikrotonowość, glissanda, różnorodne rodzaje artykulacji, frullato, oddech permanentny oraz stylizacje folklorystyczne.

W analizie *Anti-sonatas no. 28, 29 and 53* Volodymyra Runchaka szczególne miejsce zajmują elementy improwizacyjne, aleatoryczne i teatralne. Autor omawia m.in. swobodę rytmiczną, mikrotonowość, oddech permanentny, różnorodne sposoby artykulacji oraz nietypowe techniki wydobywania dźwięku. Interesującym elementem jest zastosowanie gry na dwóch częściach klarnetu z wykorzystaniem dwóch ustników, co wyraźnie poszerza tradycyjnie rozumianą rolę instrumentalisty.

Szczególnie wartościowa jest analiza *Folk Concerto no. 3*, napisanego przez Volodymyra Runchaka z myślą o Doktorancie. Utwór łączy elementy ukraińskiej tradycji folklorystycznej z nowoczesnymi technikami wykonawczymi. Analiza poszczególnych części – *Arcan*, *Duma* i *Hopak* – pokazuje wykorzystanie multifonów, mikrotonowości, gry i śpiewu jednocześnie, oddechu permanentnego, gry na ustniku, technik perkusyjnych oraz elementów ruchu scenicznego. Istotne znaczenie ma tutaj bezpośrednie doświadczenie wykonawcze Doktoranta, który uczestniczył w powstaniu i realizacji dzieła.

Ostatnia część analityczna dotyczy utworu *Extraordinary* Dmytra Kyryliwa na klarnet basowy i klarnet Es z warstwą elektroniczną oraz elementami perkusyjnymi. Kompozycja ta w szczególności sposób ukazuje rozszerzenie tradycyjnej roli klarncisty. Oprócz gry instrumentalnej pojawiają się tu m.in. śpiew, efekty perkusyjne, preparacja instrumentu, multifony, slap tongue, frullato, bisbigliando, flażolety oraz działania ruchowe i performatywne.

Wartością rozprawy jest konsekwentne pokazanie, że współczesne techniki wykonawcze nie stanowią jedynie zbioru efektów specjalnych, lecz są integralnym elementem języka

muzycznego. Służą one budowaniu napięcia, dramaturgii, kolorystyki i ekspresji, a w wielu przypadkach wpływają również na sposób organizacji materiału muzycznego.

Na podkreślenie zasługuje również praktyczny charakter badań. Doktorant nie ogranicza się do teoretycznego opisu poszczególnych technik, lecz odnosi je do własnego doświadczenia wykonawczego. Analiza materiału nutowego została skonfrontowana z praktyką przygotowania i realizacji nagrań, co nadaje pracy charakter badawczo-artystyczny i pozostaje w bezpośrednim związku z charakterem doktoratu w dziedzinie sztuki.

Rozprawa posiada niewątpliwy walor nowatorski:

- podejmuje temat współczesnych technik wykonawczych klarnetu w kontekście stosunkowo mało obecnej w polskim obiegu artystycznym twórczości ukraińskiej,
- przedstawia twórczość trzech kompozytorów różnych generacji i ukazuje różnorodne sposoby wykorzystania współczesnych środków wykonawczych,
- łączy analizę muzykologiczną z praktyką artystyczną Doktoranta,
- dokumentuje możliwości wykorzystania klarnetu jako instrumentu nie tylko melodycznego i wirtuozowskiego, ale również sonorystycznego, perkusyjnego i performatywnego,
- posiada znaczenie praktyczne dla współczesnych klarnecistów, zarówno w zakresie przygotowania wykonawczego, jak i poszerzania repertuaru.

Opis części opisowej napisany jest poprawnym, jasnym i komunikatywnym językiem. Autor wykazuje się dobrą znajomością współczesnej literatury klarnetowej oraz umiejętnością łączenia informacji historycznych, analizy dzieła i doświadczenia wykonawczego. Aparat naukowy został wykorzystany adekwatnie do charakteru pracy.

Rozprawa doktorska mgr. Oleha Malovichko stanowi wartościowe opracowanie badawczo-artystyczne, ukazujące współczesne możliwości wykonawcze klarnetu na przykładzie dzieł kompozytorów ukraińskich XXI wieku. Praca wnosi istotny wkład w poznanie współczesnej literatury klarnetowej oraz może być przydatna dla wykonawców i pedagogów zainteresowanych nowymi środkami interpretacyjnymi.

Dzieło artystyczne:

Na pendrivie zostało zarejestrowane dzieło artystyczne Oleha Malovichko, obejmujące następujące utwory:

1. Ivan Olenchik – *Caprice no 4 „Quarrel”* ze zbioru *20 Caprices for solo clarinet*;
2. Ivan Olenchik – *Caprice no 5 „Pictures from Gucul Life”* ze zbioru *20 Caprices for solo clarinet* – transkrypcja na klarnet i fortepian Ivana Olenchika;
3. Ivan Olenchik – *Caprice no 18 „Spanish sketches”* ze zbioru *20 Caprices for solo clarinet* – transkrypcja na klarnet i fortepian Evgenya Petrova;
4. Volodymyr Runchak – *Anti-sonatas no 28, 29 and 53* na klarnet i fortepian (+ perkusja ad lib.);
5. Volodymyr Runchak – *Folk Concerto no 3* na klarnet, perkusję i fortepian;
6. Dmytro Kyryliv – *Extraordinary* dla klarnetu Bass/Eb solo z *heel shaker*, *foot cajon*, tamburyndą i elektroniką.

W nagraniu obok Doktoranta uczestniczą Wioletta Fluda-Tkaczyk – fortepian oraz Michał Żymelka – perkusja. Realizatorem audio był Marcin Guz, natomiast realizację video powierzono Grzegorzowi Klimczakowi / B&B Records. Oleh Malovichko występuje w projekcie jako inicjator, solista, współtwórca koncepcji wykonawczej oraz koordynator pracy zespołu wykonawczego.

Dobór repertuaru należy ocenić bardzo wysoko. Poszczególne utwory przedstawiają odmienne sposoby wykorzystania klarnetu i pozwalają w sposób przekrojowy ukazać możliwości współczesnego wykonawcy.

W Kaprysie nr 4 „Quarrel” Ivana Olenchika zwraca uwagę precyzja artykulacyjna oraz bardzo dobra kontrola emisji dźwięku w całej skali klarnetu. Wykonanie wymaga dużej sprawności technicznej, a Doktorant zachowuje przy tym czytelność przebiegu muzycznego.

Kaprys nr 5 „Pictures from Gucul Life” stawia przed wykonawcą odmienne wymagania. Szczególnie interesujące są fragmenty o charakterze improwizacyjnym oraz zastosowanie mikrotonowości i glissand. Doktorant potrafi zróżnicować barwę instrumentu i podporządkować zastosowane środki charakterowi poszczególnych części utworu.

Kaprys nr 18 „Spanish Sketches” stanowi kolejne potwierdzenie bardzo dobrej techniki instrumentalnej Doktoranta. Wykonanie cechuje swoboda techniczna oraz umiejętność różnicowania środków artykulacyjnych i kolorystycznych.

Na osobną uwagę zasługują *Anti-sonatas no 28, 29 and 53* Wołodymyra Runchaka. Jest to repertuar wymagający od klawecisty znacznie więcej niż tradycyjnie rozumianej biegłości instrumentalnej. Doktorant bardzo sprawnie realizuje oddech permanentny, śpiew połączony z grą oraz rozbudowane techniki sonorystyczne. Szczególnie imponujący jest fragment wykorzystujący jednoczesną grę na dwóch rozłączonych częściach instrumentu z osobnymi ustnikami. Wymaga to wyjątkowej koordynacji, kontroli oddechu i niezależności obu planów wykonawczych.

W *Folk Concerto no 3* na szczególne uznanie zasługuje współpraca kameralna. Partie klarnetu, fortepianu i perkusji tworzą spójny organizm brzmieniowy, a wykonawcy zachowują właściwe proporcje pomiędzy indywidualną ekspresją a wspólną narracją. Interesujące są rozwiązania związane z rezonansowym wykorzystaniem fortepianu oraz rozszerzeniem roli wykonawcy o działania performatywne.

Extraordinary Dmytra Kyryliwa jest utworem wymagającym od wykonawcy szczególnie szerokiego zakresu kompetencji. Obok gry na klarnecie basowym i Es pojawiają się działania perkusyjne wykonywane przez samego klawecistę, preparacja instrumentu, elementy ruchowe oraz warstwa elektroniczna.

Doktorant wykazuje się bardzo dobrą świadomością wszystkich tych elementów i traktuje je jako integralną część interpretacji, a nie jedynie dodatek do tradycyjnej gry instrumentalnej. Na uwagę zasługuje również umiejętność budowania napięcia poprzez ograniczenie materiału dźwiękowego, wykorzystanie ciszy oraz świadome operowanie obecnością sceniczną.

Na podstawie przedstawionej rejestracji należy stwierdzić, że mgr Oleh Malovichko dysponuje bardzo wysokim poziomem warsztatu instrumentalnego. Jego gra charakteryzuje się dobrą intonacją, dużą kontrolą aparatu oddechowego, precyzją artykulacyjną, swobodą w posługiwaniu się technikami rozszerzonymi oraz dojrzałością interpretacyjną. Istotną cechą jego wykonawstwa jest umiejętność podporządkowania środków technicznych idei muzycznej. Dzięki temu prezentowane efekty sonorystyczne nie pozostają jedynie demonstracją możliwości instrumentu, lecz służą budowaniu narracji i dramaturgii.

Na szczególne podkreślenie zasługuje fakt, że Doktorant nie traktuje repertuaru jako zestawu odizolowanych problemów technicznych. W całym dziele artystycznym widoczna jest konsekwentna koncepcja ukazania kłarnetu jako instrumentu o wyjątkowo szerokim spektrum możliwości – od tradycyjnej kantyleny i wirtuozerii po brzmienia szumowe, multifony, mikrotonowość, głos, działania perkusyjne, ruch sceniczny i współpracę z elektroniką. Na Szczególne uznanie zasługują również współwykonawcy Wioletta Fluda-Tkaczyk i Michał Żymełka, którzy wykazali się znakomitymi umiejętnościami artystycznymi, wykraczającymi poza samo wykonawstwo instrumentalne. Ich kreatywność podejścia w realizację dzieł przyczyniła się do powstania interesującego i wartościowego projektu. Całość nagrania prezentuje wysoki poziom artystyczny. Największą wartością dzieła jest połączenie znakomitego warsztatu instrumentalnego z otwartością na nowe sposoby myślenia o roli kłarnecisty. Dzieło ma przy tym wyraźny charakter autorski: Doktorant jest nie tylko wykonawcą, ale również inicjatorem projektu i współtwórcą jego koncepcji artystycznej.

Konkluzja

Reasumując należy stwierdzić, iż zarówno przedstawione przez doktoranta dzieło artystyczne, jak i jego opis, będące wartościowym i oryginalnym podejściem do zagadnienia współczesnej literatury kłarnetowej, zasługują na wysoką ocenę i stanowią twórczy wkład w rozwój reprezentowanej dziedziny artystycznej.

Niniejszym potwierdzam, że doktorant wykazał się wiedzą teoretyczną oraz wysokimi umiejętnościami niezbędnymi do prowadzenia samodzielnej pracy artystycznej. W sposób świadomy i dojrzały rozwiązał założone problemy artystyczne, a przedstawione dzieło potwierdza jego wysoki poziom wykonawczy oraz umiejętność twórczego wykorzystania współczesnych środków wykonawczych.

Przedstawiona praca spełnia wymagania określone w art. 187 ust. 1 i 2 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce z dnia 20 lipca 2018 r. (Dz. U. z 2024 r. poz. 1571).

Pracę doktorską Pana mgr. Oleha Malovichko przyjmuję.

dr hab. Robert Stefański, prof. AM

Robert Stefański